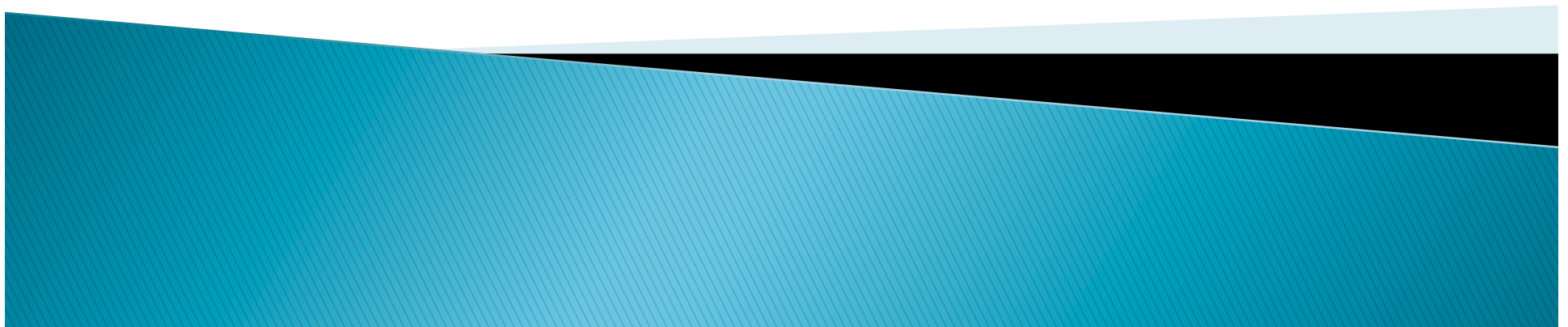

Del II

Naturgass (tørr- og våtgass)

Tema

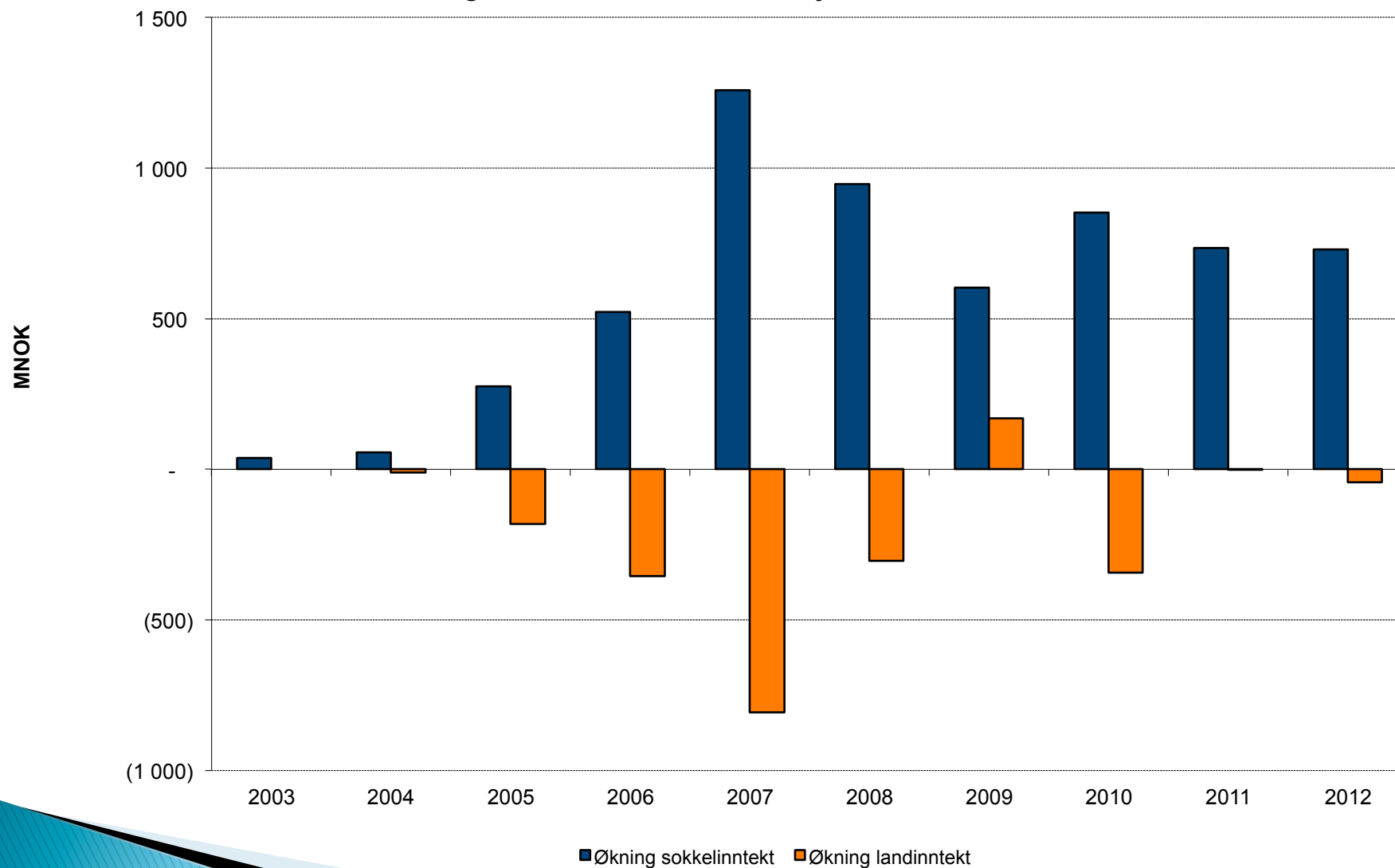
- ▶ Diverse fakta, bl.a. fravikelser 2012 og tidligere år (tørrgass)
- ▶ Status gassdatabase
- ▶ Oversikt over problemstillinger det arbeides med
- ▶ Nærmere om tre problemstillinger:
 - Overføring (til søster) av rett til levering av gass med etterfølgende tilbakelevering
 - Betydningen av at prisformelen i internsalg er basert på gjennomsnittlig månedspris i løftemåned i ett bestemt marked
 - Spørsmål om det er anledning til kjøp av erstatningsgass ved «default» – to ulike kontrakter

Fravikelser ligningen

- ▶ Tørrgass:
 - 20 fravikspunkter
 - Samlet beløp 730 MNOK
 - Det ble dessuten identifisert flere transaksjoner som vil bli gjenstand for nærmere kontroll
- ▶ Våtgass:
 - 8 fravikelser
 - Samlet beløp: 596 MNOK

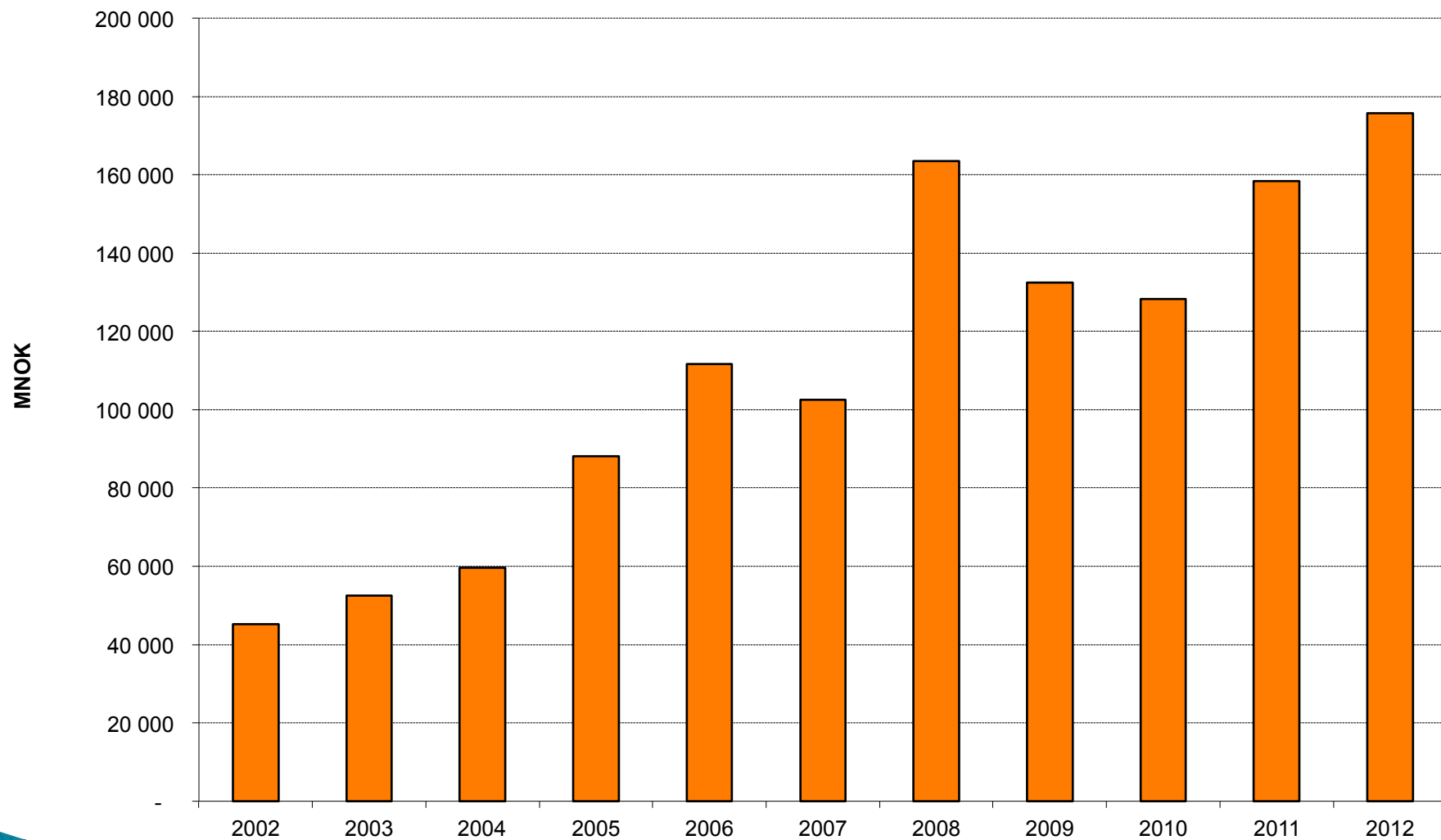
Tørrgassfravikelser 2003-12

Oppdatert med endringsvedtak og klagekjennelser, og tilordnet det enkelte inntektsår
Økning sokkelinntekt / reduksjon landinntekt

Torstein Fløystad – ligningskveld
2013

Samlet inntekt fra salg av tørrgass 2002-12

Tørrgassmarkedet – skattekontroll

- ♦ Skattekontrollen knyttet til tørrgassmarkedet er svært krevende
 - ♦ både når det gjelder kompetanse og ressursbruk
- ♦ Krevende fordi
 - ♦ ulike markeder/prisdannelse, fysiske forhold (produksjon, transport, levering), variasjonsmuligheter for vilkår, ulik tilgang til informasjon
- ♦ En egen seksjon i Skatteøkonomisk avdeling
 - ♦ har det overordnede ansvaret for analyse og kontroll av de ulike petroleumsmarkedene
 - ♦ gruppen som har ansvaret for kontroll av tørrgass er tverrfaglig

Gassdatabase – status

- ▶ 21–24 selskaper har gjennomført elektronisk rapportering for 2012–2013 (Q3/2012–Q3/2013)
- ▶ Fokus på riktig innrapportering
- ▶ Vanlige feil
 - Feil filformat. Glemte at filen skal signeres, krypteres og komprimeres før innrapportering.
 - Sender inn flere filer (kvartalsrapporter) på en gang
 - Benyttet feil energienhet, valuta eller valutafraksjon for oppnådd pris. F.eks rapportert at enhetspris oppgitt i kWh når den er i MWh.
- ▶ Lite benyttet ved årets ligning (oppstart rapportering Q3/2012). Opplysninger innhentet i standardbrev.
- ▶ Videreutvikling av løsningen i 2014

Problemstillinger det arbeides med

1. Utgangspunkt: $\text{Pris} = (\text{en eller annen}) \text{ referansepris} + / - \text{justering}$

- a) **Valg** av referansepris: Referanseprisene må være i samsvar med underliggende leveranser og nomineringer (og må dessuten vurderes i sammenheng med justeringen)
 - ♦ **Mange muligheter** f eks markedsnoterings (på ulike geografiske handelspunkter), spot og andre kontrakter
 - ♦ Eksempel: En selger benyttet som referansepris en pris som blir benyttet av systemoperatøren av nettverket for å oppnå bestemte virkninger (balansering) overfor gassleverandørene. Prisnoteringen ble ikke ansett relevant for den aktuelle kontraktstypen.
- b) **Justering ift referansepris** (F-elementer på fagspråket)
 - ♦ Kan gjelde ulike kostnadselementer, men ofte også knyttet til fleksibilitet (mer-/mindrefleksibilitet ift referansepris)
 - ♦ Siden man her skal se denne justeringen i sammenheng med valg av referansepris, kan man, etter å ha lagt inn ny referansepris, komme til at F-elementet faller bort. Ved mer-/mindrefleksibilitet vil man ofte måtte verdsette ulike valgmuligheter (opsjoner) som enten kommer som tillegg eller fradrag til referanseprisen

Problemstillinger det arbeides med

2. Valgmuligheter og fleksibilitet

a) Fradrag/tillegg for en **beregnet lagerkostnad**:

- Avhengig av om referanseprisen «gir» leveringsfleksibilitet eller ikke kan beregnede lagerkostnader «tilsvarende» den manglende/ekstra fleksibiliteten anvendes som korreksjonselement til referanseprisen

b) **Fleksibilitetsverdi** kan beregnes på grunnlag av forwardkurven

- Verdien av fleksibiliteten kan beregnes ved å benytte forwardpriser på gass og justere det optimale uttaket av kontraktsgass i forhold til forwardprisene. Verdien av fleksibiliteten vil være merverdien av dette uttaket i forhold til tilsvarende volumer med flat avtaksprofil. Denne verdien er kun en **basisverdi**.
- I tillegg kommer det en **ekstraverdi** som følge av at prisene endrer seg fra dag til dag. Denne verdien er svært vanskelig å beregne: må bygge på en rekke forutsetninger.

Problemstillinger det arbeides med

2. Valgmuligheter og fleksibilitet

c) **Geografisk opsjon** (valg av leveringssted)

- En viktig egenskap ved den norske transportstrukturen for tørrgass er at det kan leveres gass til kjøpere på en rekke ulike leveringspunkter. Denne «egenskapen» vil kunne ha en verdi (flere markedsplasser, ulik prisdannelse).
- Når kjøper har rett til å velge (eventuelt bytte) leveringssted vil dette normalt være en verdi for ham, spørsmålet blir da hvilket omfang denne retten har (avtaletolkning/faktiske handlinger) og om den er markedsmessig priset
- Eksempel: pris basert på fast fordeling av leveranser ($P=50\%$ referansepris på kontinentet $+50\%$ referansepris UK). Bestemmer kjøper ihht avtalen leveringssted, må det da gjøres et tillegg til referanseprisen.

Problemstillinger det arbeides med

3. Erstatningsbetingelser eller "default" – eksempel på vurderingstemaer:

- a) Underleveranser og forsinkelser: Samsvar mellom underliggende leveranser, nomineringer, valg av prisindeks og default-betingelser?
 - ♦ Samsvar dersom det leveres variable volumer på daglig basis mens nominering og prisindeks (referanseprisen) er månedlig?
- b) Nomineringsfrister: Jo tidligere frist, jo større sjanse for å ikke oppfylle forpliktelsen som er nominert.
 - ♦ Er fristen en konsekvens av interessellesskapet?
- c) Manglende muligheter for å oppfylle leveringsforpliktelser ved å handle erstatningsgass: er dette balansert?
 - i. Normalt må det antas at selger har rett til å kjøpe erstatningsgass når han ikke kan levere fra egen produksjon.
 - ii. Har f. eks kjøper selv mulighet til å handle billig erstatningsgass samtidig som han mottar erstatninger fra selger? Krever dette klare kontraktsvilkår?

Problemstillinger det arbeides med

3. Erstatningsbetingelser eller "default" – eksempel på vurderingstemaer (forts.):

- d) Erstatning og leveringsplikt: i hvilken grad, og på hvilket tidspunkt, er det etablert leveringsforpliktelser ?
 - i. Ved angivelse av forventet (årlig) leveringsmengde i hele kontraktens levetid?
 - ii. Eller ved de periodiske nomineringer?
- e) Tilleggsavtaler som endrer partenes rettigheter og plikter
 - i. Er endringene balanserte i relasjon til den opprinnelige avtalen
 - ii. Restrukturering ihht OECD's retningslinjer punkt 1.65?

Problemstillinger det arbeides med

4. Oljeindekserte kontrakter

a) Verdsettelse og vurderinger av de ulike elementene i (den vanlige) prisformelen

- ✓ $P0 + \text{vektG} * \text{gjennomslagsfaktorG} * (G - G0) + \text{vektF} * \text{gjennomslagsfaktorF} * (F - F0)$
- ✓ $\text{Vekt G} + \text{Vekt F} = 1$
- ⇒ Alle elementene må vurderes, flest tilfeller der $P0$ er justert

b) Vurderinger av prisrevisjoner:

- ✓ Aktuelt i forbindelse med at andel oljeprisindeksert volum i kontrakten reduseres
- ✓ Dette fordi oljeindeksert pris fremstår som «urimelig» og derfor gir grunnlag for revisjon med grunnlag i avtalen
- ✓ Det aksepteres normalt at det er armlengdemessig grunnlag for slike prisrevisjoner. Dette innebærer som oftest større innslag av spotindeksering.
- ✓ Men det kan være uenighet om «innfasingshastigheten» (andel spotindeksering)
- ✓ Og hvorvidt markedsutviklingen når det gjelder innfasingshastigheten er ulik i de ulike geografiske markedene

Problemstillinger det arbeides med

4. Oljeindekserte kontrakter

b) Vurderinger av prisrevisjoner (forts.):

- ✓ Dessuten oppstår i en del tilfeller spørsmålet om verdsettelse av engangs etteroppgjør («lump sum»)
 - Her er ofte situasjonen slik at prisutviklingen i markedet har «trigget» (forankret i den aktuelle kontrakten) forhandlinger om prisrevisjon (f eks at oljeindeksert er pris klart høyere enn rene gasspriser)
 - Slike forhandlinger tar noe tid, og ved avtaleinngåelsen velger man derfor et engangsoppgjør
 - ⇒ Beregningen må da ta utgangspunkt i hva som ville ha vært markedsmessig (revidert) pris på tidspunktet for prisrevisjon
 - ⇒ Sammenligningsgrunnlaget må da være andre prisreviderte kontrakter
 - ⇒ I samme marked
 - ⇒ Og for øvrig vilkår som i størst mulig grad, eventuelt etter justering, er sammenlignbare med den aktuelle kontrakten
 - ⇒ Kompleksiteten i markedet gjør at sammenligningsgrunnlaget kan bli snevert.

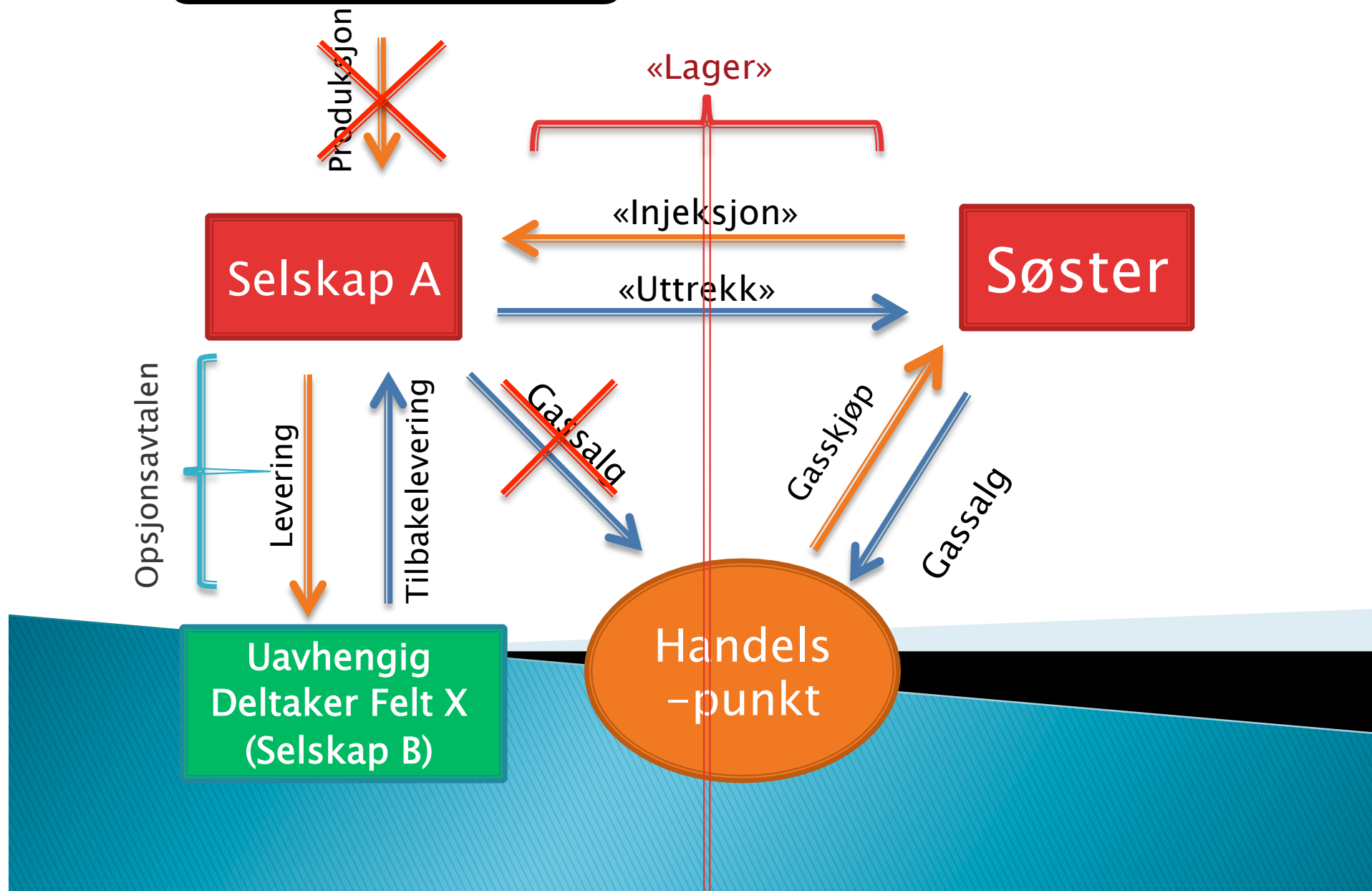
Problemstillinger det arbeides med

5. Allokering av gass til ulike kontrakter i de tilfeller det foreligger valgfrihet
 - Vil som oftest innebære en vurdering av om valgene fremstår som (økonomisk) rasjonelle (gitt en bestemt forståelse av kontrakten vedrørende omfanget av valgfriheten)
7. Sokkel/land (særskatteplikt): Kjøp/salg/bytte av andre produsenters gass
 - På dette området synes mye avklart (og akseptert) hva gjelder de enklere transaksjonsstrukturene
 - Mer kompliserte transaksjonsstrukturer der løfte- og transportrettigheter kombineres med bytte og ulike instrumenter (f eks forwardsalg): mye uavklart
 - Jf Stavanger tingretts dom av 06.11.2012 (Shell). Anket. Behandles i LR primo 2014.

Leveringsrett for gass med etterfølgende tilbakelevering. Rett overført til søster. Verdsetting av «simulert» lagerfunksjon

- ▶ Selskap A har en avtale (rettighet, opsjon) med Selskap B om levering av gass på et handelspunkt (HUB).
- ▶ Benyttet rett innebærer at Selskap B på et senere tidspunkt må tilbakelevere tilsvarende mengde. Begge er deltakere på felt X som produserer gass.
- ▶ Selskap A har overført denne rettigheten til et søsterselskap
- ▶ Som innebærer at søster må finansiere gasskjøpet inntil gassen blir tilbakelevert
- ▶ På denne måten fungerer rettigheten som en form for gasslager for senere salg for søster
- ▶ Når gassen leveres tilbake har den en høyere pris
- ▶ Selskap A får da halvparten av gevinsten fra søster

Felt X (gass)

Leveringsrett for gass for senere tilbakelevering. Rett overført til søster. Verdsetting av «simulert» lagerfunksjon

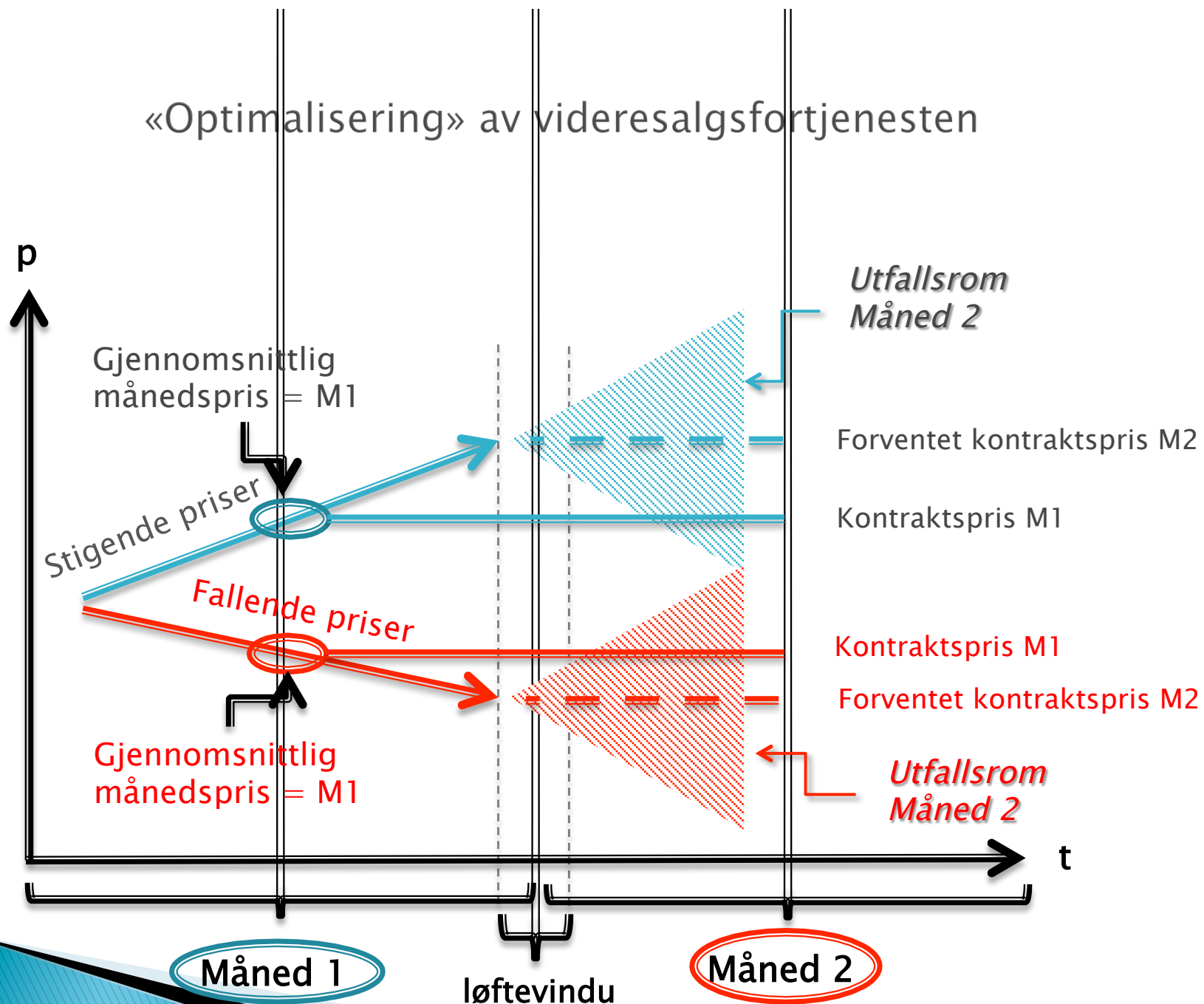
- ▶ Rettigheten generer altså gevinster
- ▶ Selskap A har anført at det ikke ønsket å bruke opsjonen da den ikke tilfredsstilte selskapets avkastningskrav.
- ▶ På bakgrunn av at opsjonen var benyttet fullt ut av et beslektet selskap
- ▶ Og at opsjonen knyttet seg til Selskap A's utvinningsvirksomhet
- ▶ Ble samlet gevinst tilordnet Selskap A
- ▶ Mens søster ble «godskrevet» en renteinntekt tilsvarende hva det ville ha opptjent på innskudd i konsernets kontoordning

Kjøpers (konsernsselskaps) mulighet for (økt) videresalgsfortjeneste når prisformelen i internsalget er basert på gjennomsnittlig månedspris i løftemåned i ett bestemt marked

► Utgangspunkt:

- ♦ Utvinningsselskapet selger petroleum til et (ikke særskattepliktig) konsernselskap
- ♦ Prisformelen er basert på et månedssnitt av prisindekser mot ett marked
- ♦ Dette kan gi kjøper følgende fordeler:
 1. Når prisformelen knyttes til *ett* marked overføres den «geografiske» opsjonen til kjøper, dette muliggjør økt videresalgsfortjeneste ved prisforskjeller i de ulike markedene
 2. Selger vil kunne benytte muligheten til å skyve på løftetidspunktet rundt månedsskiftet slik at særskattepliktig inntekt reduseres og inngangspris for kjøper muliggjør høyere fortjeneste
 - ♦ Forutsetningen er da at slike «skyvemuligheter» finnes, f eks i form av lagerkapasitet
 - ♦ Og at videresalgsprisen ikke påvirkes av valg av løftemåned

«Optimalisering» av videresalgfortjenesten

Kjøpers (konsernsselskaps) mulighet for (økt) videresalgsfortjeneste når prisformelen i internsalget er basert på gjennomsnittlig månedspris i løftemåneden i ett bestemt marked

- ▶ Med utgangspunkt i avtalens iboende (teoretiske) muligheter
- ▶ Og faktisk konstatering av:
 1. Løftetidspunkter
 2. Markedene for de endelig salgene
- ⇒ Ble det lagt til grunn at den særskattepliktige petroleumsinntekten var redusert

Underleveranser (default) – kontraktstolkning

- ▶ To ulike oljeindekserte gasskontrakter:
 - I begge tilfellene klarte ikke utvinningsselskapene å oppfylle leveringsforpliktelser fra egen produksjon ihht kontrakt («default»)
 - I begge tilfellene var det imidlertid mulig å handle erstatningsgass billigere (enn kontraktspris)
 - Rent faktisk hadde både selger og kjøper denne muligheten

Underleveranser (default) – kontraktstolkning

- ▶ I den ene avtalen hadde kjøper krav på prisavslag på et (levert) volum tilsvarende den manglende leveransen
 - I dette tilfellet kunne altså kjøper handle billig erstatningsgass samtidig som ha mottok erstatning (i form av lavere pris på en del av den faktiske leveransen)
 - Ved ligningen ble det lagt til grunn at selger i et uavhengig forhold ville oppfylt leveringsforpliktelsen ved å kjøpe erstatningsgass
 - Default ville dermed ikke oppstått
 - Og faktisk produsert og innkjøpt volum ville blitt solgt til (oljeindeksert) kontraktspris

Underleveranser (default) – kontraktstolkning

- ▶ I den andre avtalen hadde selger rett til å levere erstatningsgass
 - Men hevdet at dette bare gjaldt for gass levert fra bestemte felt, i dette tilfellet felt som var i selskapets portefølje på avtaletidspunktet
- ▶ Det ble lagt til grunn at det ikke var grunnlag for en så snever forståelse av kontraksvilkårene
- ▶ Og dette uansett måtte ha gått klart frem av kontrakten
- ▶ I ligningspraksis har gevist og tap ved innkjøp av erstatningsgass under langsiktige gasskontrakter blitt lignet som særskattepliktig
 - Ikke ansett som spekulasjon/handelsvirksomhet, men overholdelse av kontraktsfestet sokkelforpliktelse
 - Også lagt til grunn i disse to tilfellene.